

ÖN Ölands Naturskyddsförening Verksamhetsberättelse 2014

Styrelsen för Ölands Naturskyddsförening, krets av Svenska Naturskyddsföreningen, avger härmed följande verksamhetsberättelse för år 2014.

Styrelse

Styrelsen har under året haft följande sammansättning: Börje Ekstam (ordförande), Lisa Tengö (vice ordförande), Anders Leander (kassör och kontaktperson), Åsa Bodenmalm (N&K redaktör), Gunnar Kvarnbäck (ledamot), Britta Lööv (ledamot), Pav Johnsson (ledamot), Naja Magnusson (ledamot), Stefan Svenaeus (hemsidesansvarig), Liselotte Wetterstrand Waldenström (ledamot) samt Urban Anjar (ledamot).

Medlemsantal

Som medlemmar i Ölands Naturskyddsförening räknas medlemmar i Svenska Naturskyddsföreningen som är bosatta eller har sitt säte på Öland samt övriga som valt att tillhöra kretsen. Under året hade kretsen 593 (580) medlemmar, varav 352 (344) fullbetalande och 241 (236) familjemedlemmar (föregående år inom parentes).

Revisorer

Under året har Gabriel Klingenstierna och Rolf Lindström varit revisorer. Sven-Olof Aleljung och Anders Marell har varit ersättare.

Verksamhet

Under året har styrelsen haft 2 protokollförda sammanträden. Dessa hölls den 23 april i Borgholm och den 23 september i Färjestaden. Årsmötet hölls den 30 mars på Halltorps Gästgiveri.

Staffan Arvegård var kretsens representant, och Lisa Tengö ersättare, i Länsförbundets styrelse. Börje Ekstam; Anders Leander och Naja Magnusson var kretsens ombud vid länsstämman i Gullabo 13 april. Börje Ekstam representerade kretsen vid Naturskyddsföreningens riksstämma i Örebro 14-15 juni. Pav Johnsson representerade kretsen vid Station Linnés årsmöte. Jan Herrmann representerade kretsen i Ölands vattenråd. Gunnar Kvarnbäck representerade kretsen i Aktionsgruppen mot fossilgasutvinning på Öland (AMFÖ).

Vårprogrammet presenterades i Landborgen som skickades ut till alla fullbetalande medlemmar. Aktiviteterna presenterades på kretsens hemsida. Sommar- och höstprogrammet publicerades i skriften **Natur och Kultur på Öland**. Denna trycktes i 33 000 exemplar och distribuerades till hushåll, företag, bibliotek och turistanläggningar på Öland. Åsa Bodenmalm var ansvarig för produktion, annonsförsäljning och utgivning.

Under året utvecklade kretsen en helt ny hemsida (<http://oland.naturskyddsforeningen.se>). Arbetet inleddes med ett arbetsmöte, en ITkonferens på Halltorps Gästgiveri den 2 februari. Ett tiotal deltagare diskuterade hemsidans utformning, innehåll, och rutiner för bidrag/uppdateringar. Under dagen påbörjades också skrivarbetet. Urban Anjar presenterade publiceringsverktyget. Vidare presenterades riksföreningens resurser i Naturkontakt/Aktivitetsskalendern. En mötesforum skapades i Naturkontakt (<https://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se/grupper/on-olands-naturskyddsforening/>) där kretsens digitala protokoll och arbetsmaterial kan arkiveras. Stefan Svenaeus presenterade en

ny besöksapplikation för Öland som integreras i hemsidan. Avslutningsvis diskuterades hur arbetet med kretsens Facebookgrupp (ÖN-Ölands-Naturskyddsförening) bör fortsätta.

En webgrupp bestående av Stefan Svenaeus (sammanställande), Urban Anjar, Pav Johnsson, Sven Åhlin och Naja Magnusson har arbetat med föreningens webbpublicering och träffats vid ett möte 15 maj.

Antalet personer som gillade ÖN:s Facebook grupp ökade under året från 190 till 341 personer.

Naturvård – biologisk mångfald

Under vintern har **utfodring av vinterfåglar** i Beijershamn pågått till minne av Rigmor Bohm. Stina Engström har ansvarat för aktiviteten.

Hur människan blev människa 30 mars Pav Johnsson föreläste på föreningens årsmöte för ett 20-tal medlemmar om vårt afrikanska ursprung som människor.

Gillsby mosse 27 april. Staffan Rodebrand ledde en exkursion till den okända alvarsjön i Alböke socken. Ett samarrangemang med Ölands Turistförening som samlade ca 40 deltagare.

Bin 17 maj Under påronträdet. Föreläsning av Ola Wilhelmsson om ”Binas betydelse och biodlingens förutsättningar” vid Alvarboden i Vickleby

Naturnatten 5 juni arrangerade kretsen aktiviteter vid Gråborg från kl. 18.00 till ca 21.30. Årets upplaga lockade sammanlagt ca 50 deltagare. Guidning på ängen samt föreläsning om Gråborgs historia var uppskattade inslag. Årets Ölandsfotograf Bengt Kallenberg presenterades av Urban Anjar (se nedan). Naturnatten organiserades av Pav Johnsson, Urban Anjar, Lisa Tengö och Anders Leander.

De vilda blommornas dag 17 juni Stina Engström och Åsa Bodenmalm förevisade alvarets flora vid Vickleby, och Urban Ekstam vid kalkkärr i Persnäs. Sammanlagt ca 60 personer deltog i de båda exkursionerna.

Slätter i Rune Jons Äng 19 juli. Samarbetet mellan ÖN och Torslunda Hembygdsföreningens ängskommite har utvecklats. ÖN's redskap som tidigare användes tillskötseln av Pumpbacken i Mörbylånga finns nu hos Ängskommiteen och ÖN har också köpt in två hötjugor. Årets arbete har omfattat fagning, slätter, efterslätter, och röjning. Vid samtliga tillfällen har medlemmar från ÖN varit med. Vid fagningen deltog också elever från klass sex Torslunda skola. Med hjälp av Skogsstyrelsen genomförs röjning av en stig från Station Linné, via Gamla Skogsby, till ängen och tillbaka över alvaret. Ängskommiteen har åtagit sig att hålla en fägata öppen efter röjningen

Årets Ölandsfotograf är ett samarbete mellan Ölands Naturskyddsföreningen, Ölandsbladet och Ölands skördefest. I projektgruppen har ingått Staffan Arvegård (projektledare), Maria Wiell och Tommie Skoog. Bland ett femtontal bidrag på temat "Alvar på Öland" utsågs Bengt Kallenberg till Årets Ölandsfotograf för 2014. Detta tillkännagavs i samband med naturnatten 5/6. I juryn ingick Urban Anjar, Maria Wiell, Staffan Arvegård och Tommie Skoog. Vernissage för utställningen hölls på Borgholms stadsmuseum den 17 juli. Utställningen har sedan visats bland annat i Naturum Ottenby och Stora Rör. Diplom och prissumman 10 000:- utdelades i samband med invigningen av skördefesten i Stora Rör. Vinnarbilderna återges i Borgholm Energis kalender som delats ut till alla hushåll i kommunen. Tyvärr har vi inte lyckats ge bilderna samma spridning i Mörbylånga kommun. I samband med utställningarna och en presentation i Ölandsbladet har en av bilderna utsetts till årets bild genom omröstning. Hotell och restauranger, så som Mellby ör Inn, Brukshotellet i Degerhamn,,

Vandrarhemmet i Stora frö, Sällskapet Stagneli vänner, ÖNF och Naturum Ottenby har sponsrat med priser till dem som röstat på vinnande bild. Aktuell information om tävlingen finns utlagd på Ölands Naturskyddsförenings webbplats och information om tävlingen har spritts bland annat på Facebook och i Ölandsbladet.

Miljöfrågor – hållbart utnyttjande av naturresurser

Mittlandets vårvintervåtmarker 2 mars. Kristin Bertilius, Ölands Vattenråd, guidade oss och berättade om pågående våtmarksprojek för att minska transporten av näringsämnen till havet. Vi besökte Grossmossen, Dyestads mosse och Grindmossen. 10 deltagare. Samarrangemang med Ölands turistförening

Hur mår maten? Världsbokens dag den 23 april firades med en föreläsning av beteendeforskaren och författaren Per Jensen, som berättade om villkoren för djuren i de moderna, starkt specialiserade jordbruksföretagen. Dagen firades för sjunde året i rad tillsammans med Borgholms bibliotek och samlade 25 åhörare.

Ekosystemtjänster - Öländsk bondemarknad 29-30 augusti. Naja Magnusson, Börje Ekstam och Anders Leander uppmärksammade betydelsen av pollinerande insekter i ekosystemen. I ett marknadsstånd visade kretsen exempel på nektarproducerande trädgårdsväxter, sålde ängsfröblandningar, byggsatser till "Tengöbon" (humleholkar) och "Bibatterier" (boplatser för solitärbin). Ritningar till dessa har också gjorts tillgängliga på hemsidan.

Vårdkase Östersjön 30 augusti En gammal tradition runt Östersjön med eldar som avslut av sommaren har återuppstått som en gemensam manifestation för vår miljö och Östersjöns överlevnad. Tre år i rad har vi nu på Öland tänt upp vårdkasar i några hamnar. I år medverkade vi genom Britta Lööv i Blälinge hamn, ca 100 deltagare och Börje Ekstam i Sandviks hamn, ca 90 deltagare. För manifestationen tänds vårdkasarna på samma tidpunkt runt om i alla länder kring Östersjön. Arrangemanget leds av Ölands Vattenråd. Britta Lööv har fungerat som kretsens kontaktperson.

Julmässa Skäftekärr 30 oktober - 2 november. Kretsen medverkade med en klimatutställning, och visade hur bibatteri, humleholkar, fladdermusholkar och fågelholkar kan byggas. Besökare fick själva bygga dessa med försågade delar som tagits fram av Ewa och Anders Paulsson vid Böda Allservice. Kretsen är särskilt tacksam för den värdefulla sponsringen. Många besökare utnyttjade tillfället att bygga något. Bordet bemannades av Gunnar Kvarnbäck, Anders Leander, Börje Ekstam och Jan Herrmann.

Fossilbränslefritt Öland 24 november. Kretsen bjöd in till ett möte på Ölands Folkhögskola om klimatmålen på Öland. Tommy Lindström gav en exposé över klimatarbetet i länet. Elvira Laneborg och Gunnar Thernström berättade om de båda kommunernas klimatarbete. Linda Hedlund från LRF Sydost berättade om lantbrukarnas klimatarbete. Avslutningsvis diskuterades hur man kan gå vidare. Presentationerna gav vid handen att de båda kommunerna har mycket arbete på gång. Mörbylånga kommun ska bli fossilbränslefri till år 2025 (den egna förvaltningen). Biogasframställning av gödsel från lantbruket är intressant och samverkan finns för att åstadkomma detta. De församlade var optimistiska till att Öland ska nå det regionala miljömålet att vara fossilbränslefritt år 2030. Mötet samlade 10 deltagare.

Metangasutvinning på Öland Under året har Gripen Gas AB haft tillstånd till förundersökning om utvinning av metangas ur alunskifferlager i fyra områden på Öland. Kretsen samverkar aktivt mot dessa planer i Aktionsgruppen Mot Fossilgasutvinning på Öland (AMFÖ). Gunnar Kvarnbäck har varit föreningens

representant i AMFÖ. Insamling av pengar till arbetet, en namninsamling mot planerna har fortsatt och vår hemsida har informerat om projektet.

Ansökan I en LONA-ansökan gick ÖN i som medfinansier i form av ideell tid motsvarande ett värde av 50 000 kr i ett projekt där Borgholms kommun med Pav som projektleddare ansökte om 360 000 kr till ett bokprojekt om unika inslag i Ölands natur 2015-2018.

Yttranden ÖN har under året tagit del av planhandlingar från de båda Ölandskommunerna, utökade samrådshandlingar från lantbrukare och andra verksamhetsägare, samt av förslag till nya regionala miljömål. Alla ledamöter i styrelsen, samt Jan Herrmann och Staffan Arvegård, har deltagit i arbetet granskning och yttranden.

Kretsen yttrade sig mot bebyggelseförslag i detaljplan för Sandwedgen, delar av Halltorp 1:10 och 1:7 i Borgholms kommun. (2014-01-04). Vi har tidigare i planprocessen påpekat det olämpliga i att bebygga det aktuella områden och att upphäva strandskyddet. Regeringsbeslut och mark- och miljödomstolsbeslut har stoppat bebyggelsen på andra områden (3, 4 och 15) men våra synpunkter har i huvudsak inte beaktats när det gäller Sandwedgen, en sandheden som tidigare var planlagt som "naturområde". I en framställan om omedelbar inhibition av regeringens beslut om strandskyddet vid Ekerum till Högsta Förvaltningsdomstolen framhöll kretsen att besluten hanterats felaktigt av Länsstyrelsen i Kalmar och av Regeringen. Begäran avslogs 2014 med hänvisning till "Åhuskonventionen" som inte ger naturskyddsföreningen rätt att begära överprövning i strandskyddsärenden. Vi har också gett synpunkter på förslag till fördjupning av översiktplanen för Borgholm -Köpingsvik. Kretsen framhåller bland annat behovet av gång- och cykelvägar samt avsaknaden av planåtgärder för att minska jordbrukets vattenmiljöpåverkan.

Kretsen har vidare yttrat sig (2014-09-28) över Länsstyrelsens förslag till regionala miljömål "Hållbar utveckling och en god livsmiljö i Kalmar län - Regionalt åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmål 2014-2020". Allmänt finner vi att problembeskrivningarna är välformulerade men att åtgärderna behöver preciseras och bli mer mätbara.

I yttrandet över Mörbylånga kommuns översiktsplan (2014-12-28), VA plan och ÖP Sydöland (kompletteringsyttrande 2015-01-08) noterar kretsen att planen genomgående präglas av vaga formuleringar när det gäller åtgärder som behöver genomföras för att nå miljömål i kommunen. Likaså är det ofta opreciserat vad som är kommunens ansvar. ÖN menar att formuleringar med "vill", "kan", "ställer sig positiv till", så långt möjligt bör ersättas med "ska" och förpliktande formuleringar som tydligt framhåller kommunens ansvar.

Slutligen har kretsen gett synpunkter på förslag till åtgärdsprogram för hotade vadare på strandängar 2014–2018.

Styrelsen vill tacka alla som deltagit i vår strävan för en hållbar utveckling och en rik naturmiljö.

Öland i mars 2015

Börje Ekstam

Lisa Tengö

Anders Leander

Åsa Bodenmalm

Gunnar Kvarnback

Britta Lööv

Pav Johnsson

Naja Magnusson

Urban Anjar

Liselotte Wetterstrand Waldenström

Stefan Svenaeus